

Pk-yrittäjäbarometri, syksy 2016

Alueraportti, Pohjois-Pohjanmaa

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uudistumista, kansainvälistymistä, kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä sekä rahoitusta. Ajankohtaisilla kysymyksillä on selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa sekä omistajavaihdosta.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten odotukset lähiajan suhdannenäkymistä ovat jatkuneet positiivisina keväästä 2016. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan. Saldoluku on nyt +32 kun se edellisellä mittauskierröksellä oli +15. Pohjois-Pohjanmaan alueella yleiset suhdannenäkymät ovat selvästi positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+17 => +37).

Pohjois-Pohjanmaan alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat myös positiivisemmat kuin keväällä 2016. 26 % alueen pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 7 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluksi muodostuu +20 (keväällä +7). Myös koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluksi perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9 => +14).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 2 % koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaan alueella on myös eniten ja hieman enemmän mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä kuin koko maassa (41 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 2 % vastaajista. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön koulutuksessa. Koko maassa ja Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne ja resurssitekijät.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja noin joka kuudennella Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alueella kolmella viidestä. Pk-yritykset koko maassa ja myös Pohjois-Pohjanmaan alueella hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa.

Omistajanvaihdos

Yli puolet vastanneista koko maan ja alueen pk-yrityspäätäjistä ei suunnittele omistajanvaihdosta. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamista suunnittelee viidesosa.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA.....	7
3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	8
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	9
5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	13
6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	15
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	17
8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET	18
9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS.....	22
10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	27
11. OMISTAJANVAIHDOS.....	29
SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT	31
FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT	32
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	33

Suomen Yrittäjät: Pk-yritysbarometri, syksy 2016, alueraportti

Julkaisija

Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2016

Alueraportti, Pohjois-Pohjanmaa

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä sekä Taloustutkimuksen väliaikaista markkinointirekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Pohjois-Pohjanmaa).

2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.

3) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Pohjois-Pohjanmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Pohjois-Pohjanmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % - 31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Pohjois-Pohjanmaan alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

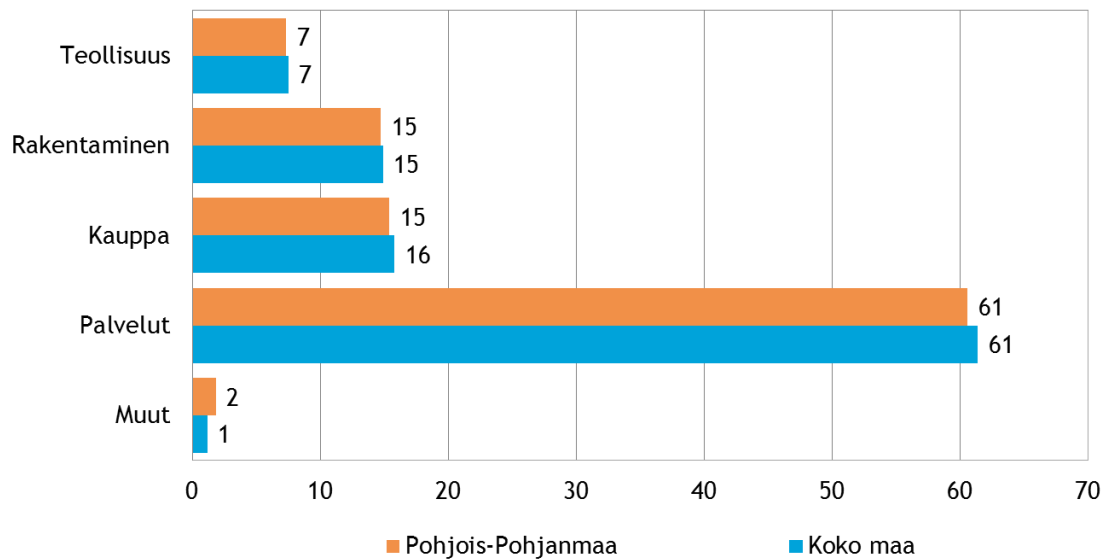
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	Pohjois-Pohjanmaa	261	100
Päätoimiala	Teollisuus	43	16
	Rakentaminen	49	19
	Kauppa	40	15
	Palvelut	129	49
Liikevaihto vuonna 2015	alle 0,2 miljoonaa euroa	78	30
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	33	13
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	42	16
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	24	9
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	19	7
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	39	15
	5 miljoonaa euroa tai yli	26	10
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	43	17
	Kasvuhakuiset	112	43
	Asemansa säilyttäjät	67	26
	Ei kasvutavoitteita	33	13
	Toimintansa lopettavat	4	2
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	49	20
	Ei	191	80
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	69	26
	1990-1999	41	16
	2000-2009	73	28
	2010-	78	30

2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA

Suomessa oli 280 697 yritystä [1] vuonna 2014. Näistä yrityksistä noin 16 380 toimi Pohjois-Pohjanmaan alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli 61 %, kaupan 16 %, rakentamisen 15 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Pohjois-Pohjanmaan alueella yritysten osuudet toimialoilla vastasivat koko maan tilannetta.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

1. Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous

3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

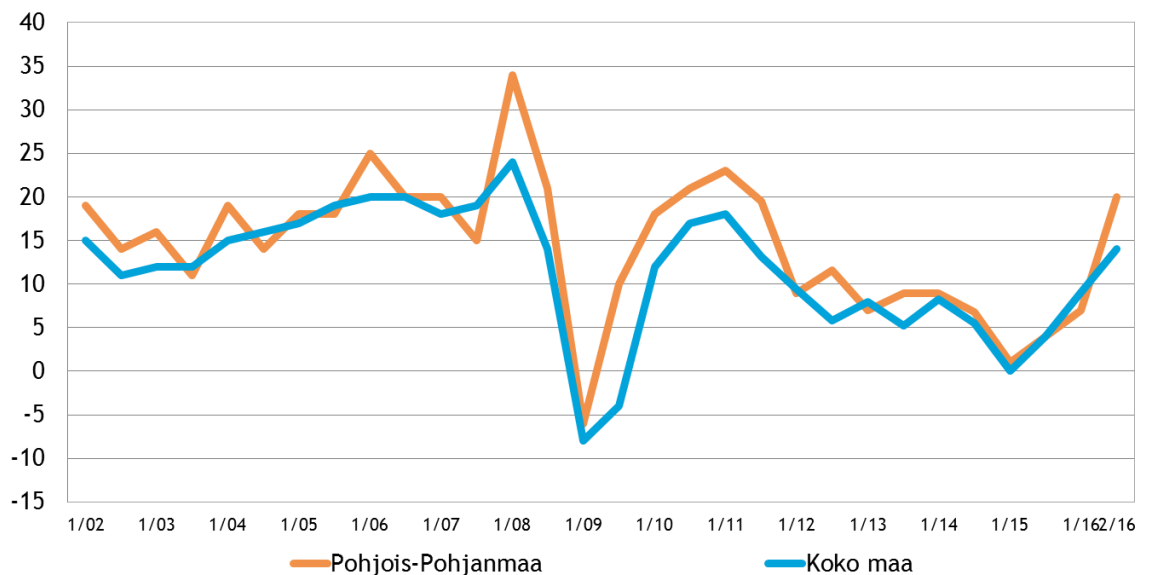
Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 558 000 henkeä kesäkuussa 2016. Lukema on 33 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Palkansaajia ja yrittäjiä oli hieman enemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 9,3 % [2] kesäkuussa 2016, kun se edellisvuoden kesäkuussa oli 10,00 %. Pohjois-Pohjanmaan alueella työskenteli vuoden 2016 toisella neljänneksellä yhteensä 176 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 11,8 % [4]. Työttömyysaste on noussut alueella 0,1 prosenttiyksikköä vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Pohjois-Pohjanmaa	26	67	7	20
Koko maa	23	68	9	14

Työllistämisedotukset ovat koko maan pk-yrityksissä kasvussa. Pk-yritysbarometrin vastaajista joka neljäs (23 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14. Pohjois-Pohjanmaan alueella odotukset ovat positiivisemmat kuin koko maassa saldoluvin ollessa nyt +20. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvin perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9). Alueella odotukset työllistämisenäkymistä ovat kohentuneet selvästi kevästä, jolloin saldo-luku oli +7.

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldo-luku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, kesäkuu

3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain

4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain

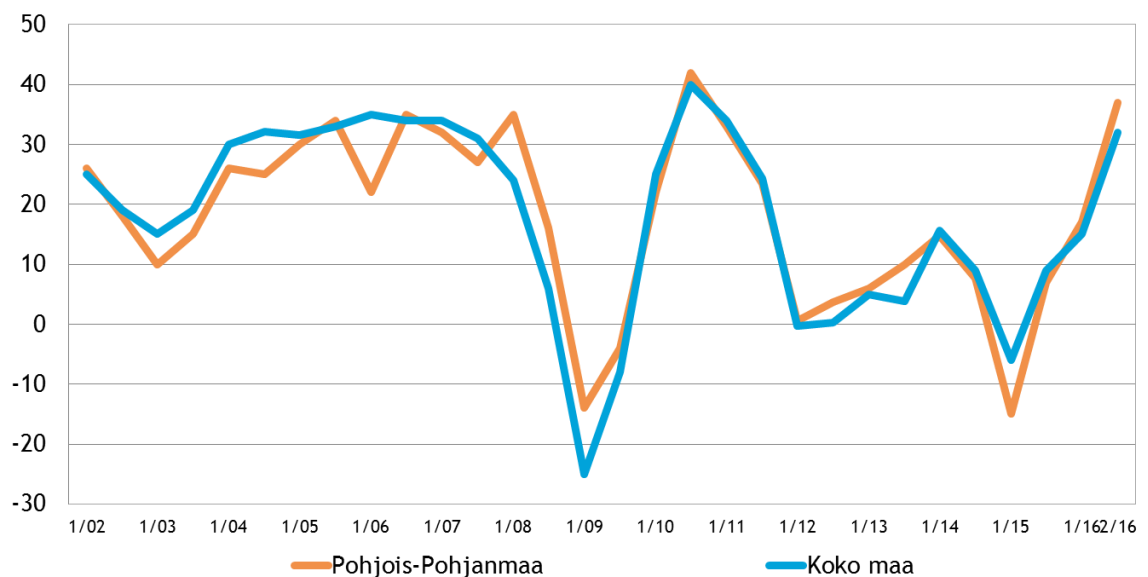
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+32) kehitys on jatkunut positiivisena keväästä 2016. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan. Pohjois-Pohjanmaan alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut selvästi keväästä 2016, 20 prosenttiyksikköä, ollen nyt +37. Ennallaan suhdanteiden arvioi pysyvän 41 % alueen pk-yrityksistä (kevällä 52 %).

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
Pohjois-Pohjanmaa	48	41	11	37
Koko maa	43	46	11	32

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Pohjois-Pohjanmaa	53	34	12	41
Koko maa	50	36	14	36
Investointien arvo				
Pohjois-Pohjanmaa	25	58	17	8
Koko maa	22	59	19	3
Panostukset kansainvälistymiseen				
Pohjois-Pohjanmaa	19	67	14	6
Koko maa	17	66	17	0
Viennin arvo				
Pohjois-Pohjanmaa	17	71	12	4
Koko maa	17	68	15	1
Tuonnin arvo				
Pohjois-Pohjanmaa	13	74	13	-1
Koko maa	13	72	15	-3
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Pohjois-Pohjanmaa	35	58	7	28
Koko maa	35	57	7	28
Materiaalien hinnat				
Pohjois-Pohjanmaa	36	60	3	33
Koko maa	40	55	5	35
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Pohjois-Pohjanmaa	40	55	5	35
Koko maa	38	56	6	32
Kannattavuus				
Pohjois-Pohjanmaa	45	40	15	30
Koko maa	39	45	16	23
Vakavaraisuus				
Pohjois-Pohjanmaa	46	44	10	36
Koko maa	38	52	11	27
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Pohjois-Pohjanmaa	38	57	6	32
Koko maa	34	57	9	26

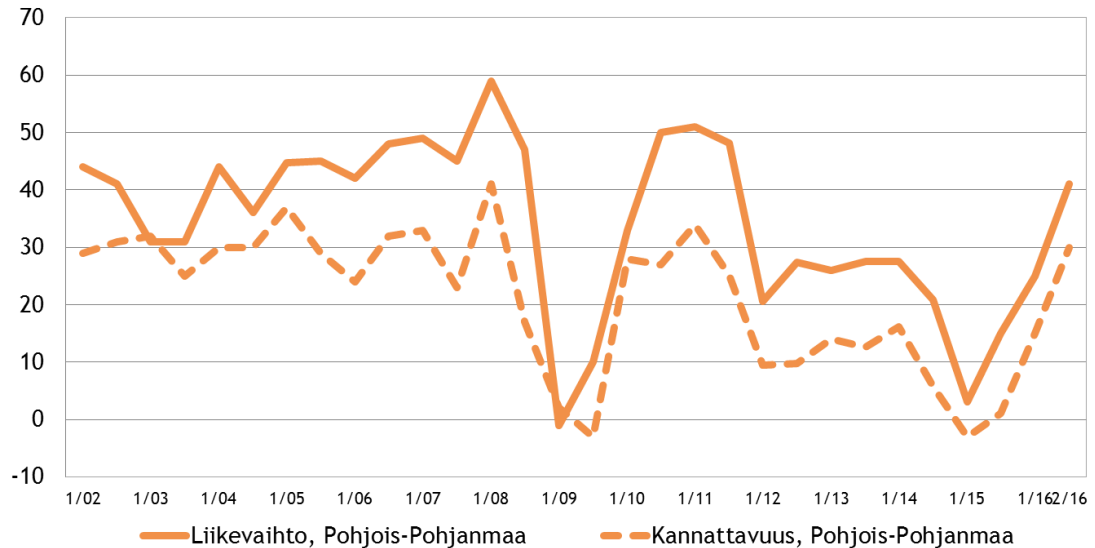
Tilausten määrä				
Pohjois-Pohjanmaa	52	36	12	40
Koko maa	47	40	12	35
Kapasiteetin käyttöaste				
Pohjois-Pohjanmaa	46	46	8	37
Koko maa	42	48	9	33

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (+36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvun perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskavia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskavia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvun ollessa nyt +3.

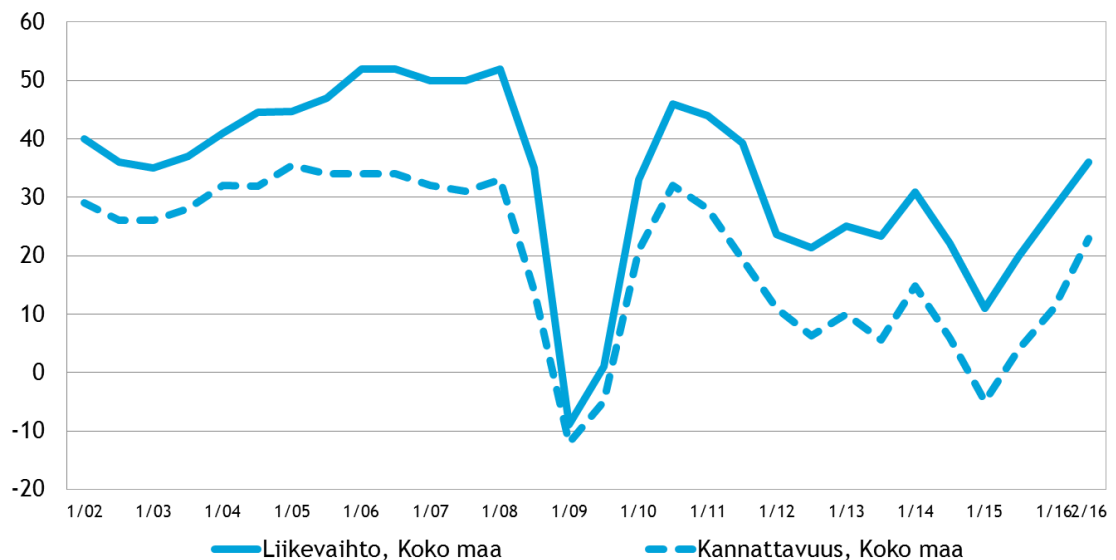
Pohjois-Pohjanmaan alueella uskotaan vahvimmin liikevaihdon ja tilausten määrän kasvuun (+41 ja +40). Positiivinen vire näkyy kaikkien osa-alueiden saldolukujen myönteisenä kehityksenä. Alueella odotukset investointien arvon kehityksestä ovat nyt saldoluvun perusteella positiiviset (-14 => +8).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa. Alueella odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä ovat edelleen nousevat.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

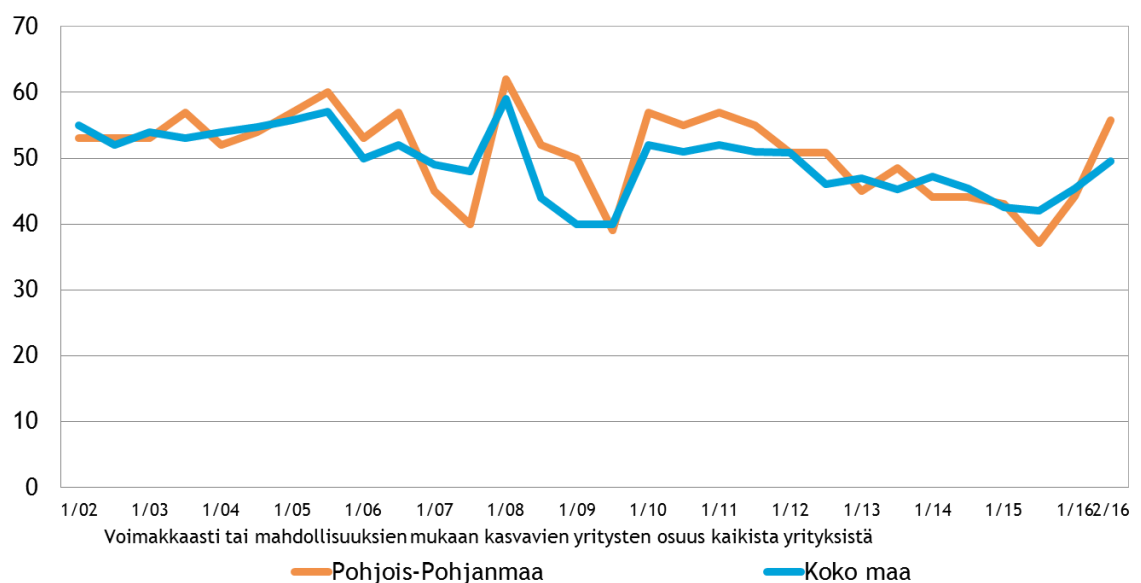
Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
Pohjois-Pohjanmaa	15	41	26	16	2
Koko maa	11	39	32	16	2

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 2 % koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaan alueella on myös eniten ja hieman enemmän mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä kuin koko maassa (41 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi vastaava lähes määrä kuin keväällä 2016 eli 2 % vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on alueella enemmän kuin keväällä.

Koko maassa ja myös Pohjois-Pohjanmaalla on voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus suurempi kuin keväällä 2016.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Uutta henkilöstöä on palkattu koko maassa ja Pohjois-Pohjanmaan alueella hieman enemmän kuin keväällä 2016.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Investoinnit	75	76
Uuden henkilöstön palkkaaminen	42	41
Henkilöstön koulutus	57	57
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	37	38
Laajentuminen uusille markkinoille	30	28
Uusien teknologioiden käyttöönotto	27	26
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	24	25
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	18	19

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

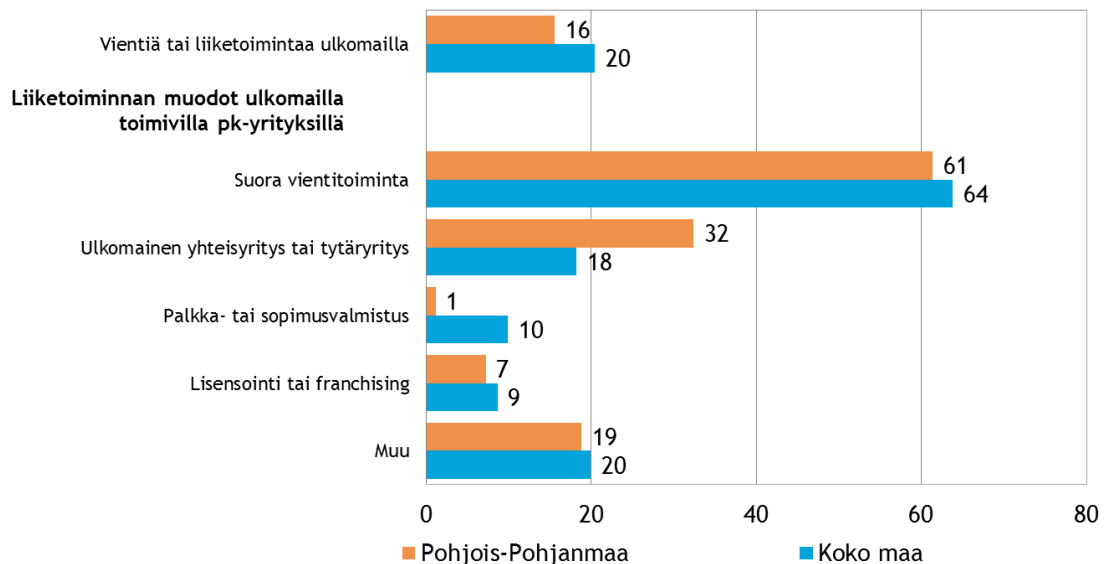
Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

Koko maan pk-yrityksistä joka viidennellä ja Pohjois-Pohjanmaan alueella joka kuudennella on suoraa tuontitoimintaa.

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	16	18

Joka viidennellä koko maan ja noin joka kuudennella Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alueella kolmella viidestä.

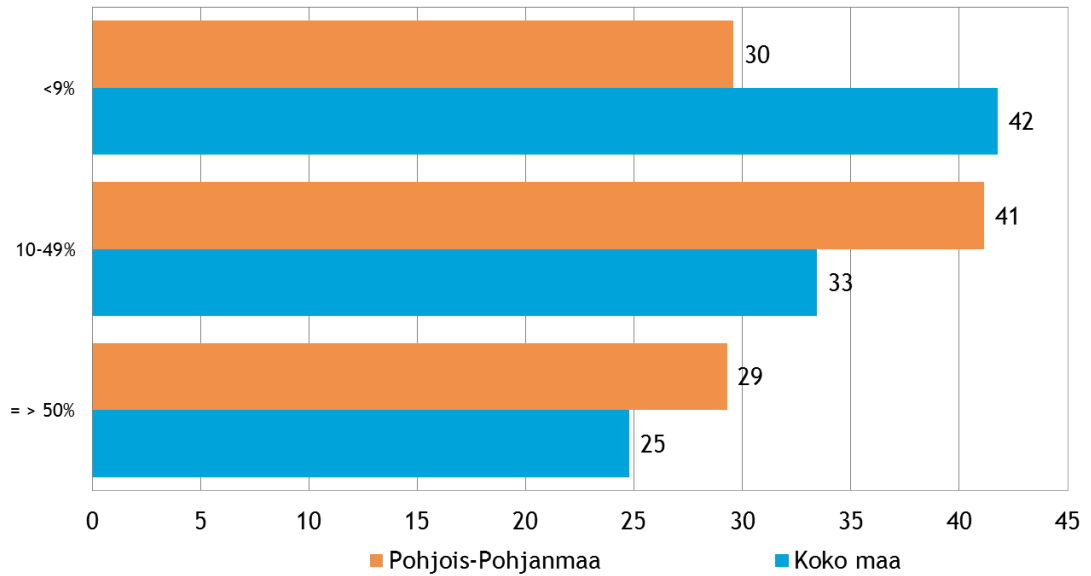
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä

*/ Vastaaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

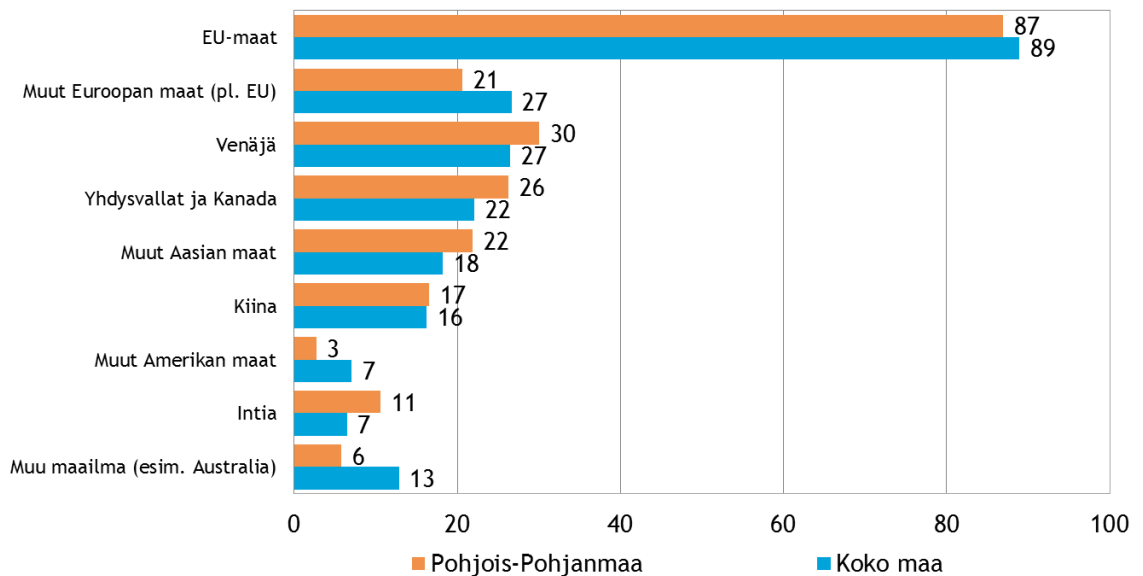
Kahdella viidestä koko maan ja vajaalla kolmasosalla alueen suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Alueella viennin osuudet kokonaisliikevaihdosta ovat koko maata suuremmat.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla.

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

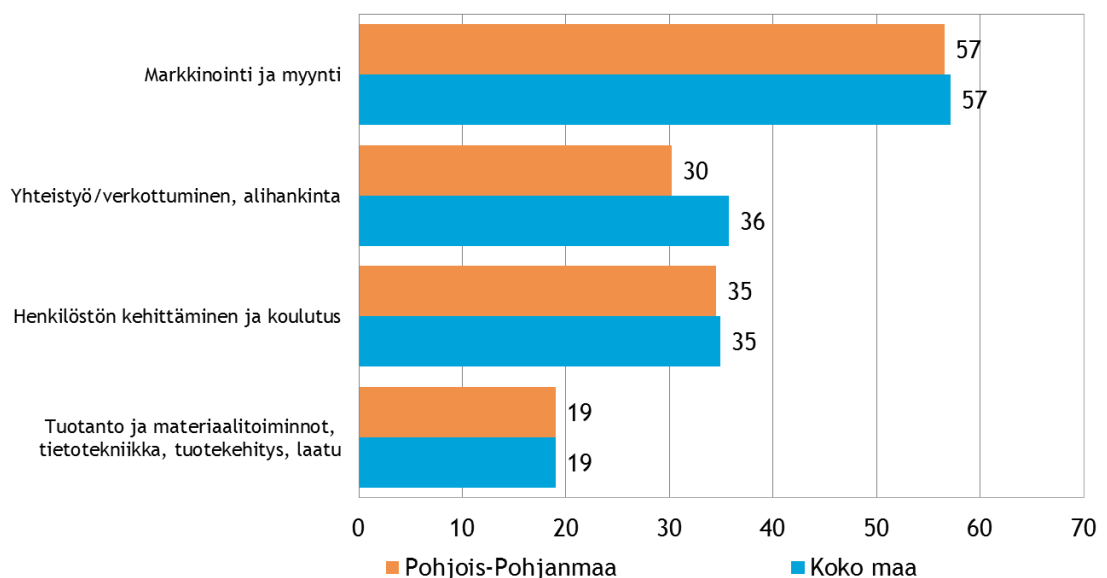
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Taulukko 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Johtaminen	19	19
Yrityksen hallitustyöskentely	4	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	35	35
Markkinointi ja myynti	57	57
Vienti ja kansainvälistyminen	11	10
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	24	20
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu	19	19
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	30	36
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten huomioiminen	6	6
Ei kehittämistarpeita /ei osaa sanoa	14	13

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Pohjois-Pohjanmaan alueella eniten kehittämistarvetta nähdään myös markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueella on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa (35 %) ja yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa (30 %). Kehittämistarpeissa ei ole merkittäviä muutoksia kevään tilanteeseen verrattuna.

Kuva 10. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa ja Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Resurssitekijät koetaan koko maassa ja alueella seuraavaksi merkittävämpänä kehittämisen esteenä. Alueella rahoituksen merkitys kehittämisen esteenä on suurempi kuin vuosi sitten syksyllä. Yritystoiminnan sääntely nähdään puolestaan vuoden takaista vähemmän merkittävänä kehittämisen esteenä sekä alueella että koko maassa.

Taulukko 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

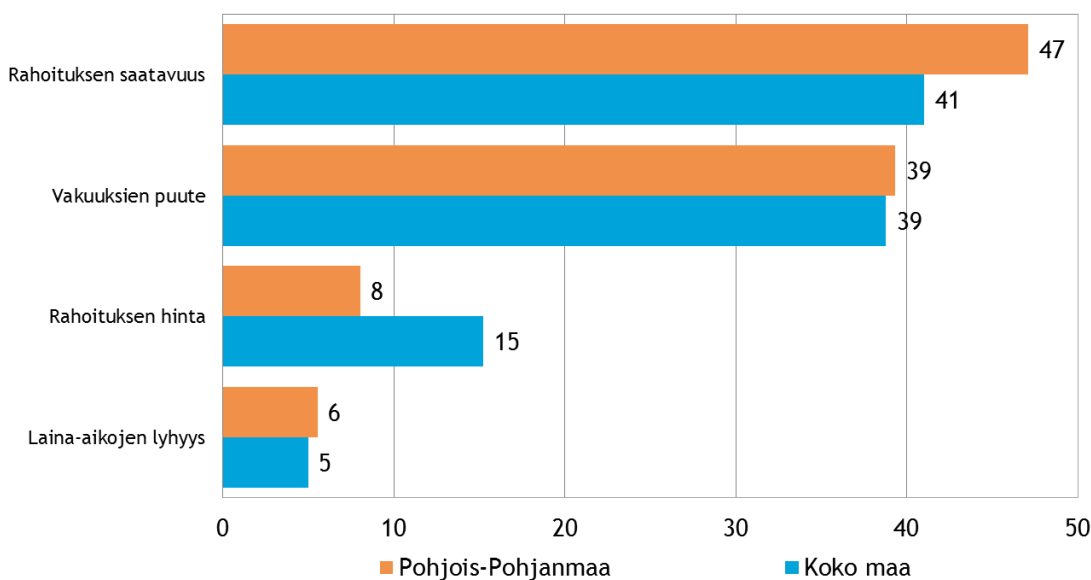
	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	11	11
Kustannustaso	15	11
Kilpailutilanne	11	14
Rahoitus	15	10
Resurssitekijät	18	18
Yleinen suhdanne-/taloustilanne	27	33
Ei osaa sanoa	4	3

Taulukko 10. Kehittämisen esteiden merkittävimmät osatekijät, %

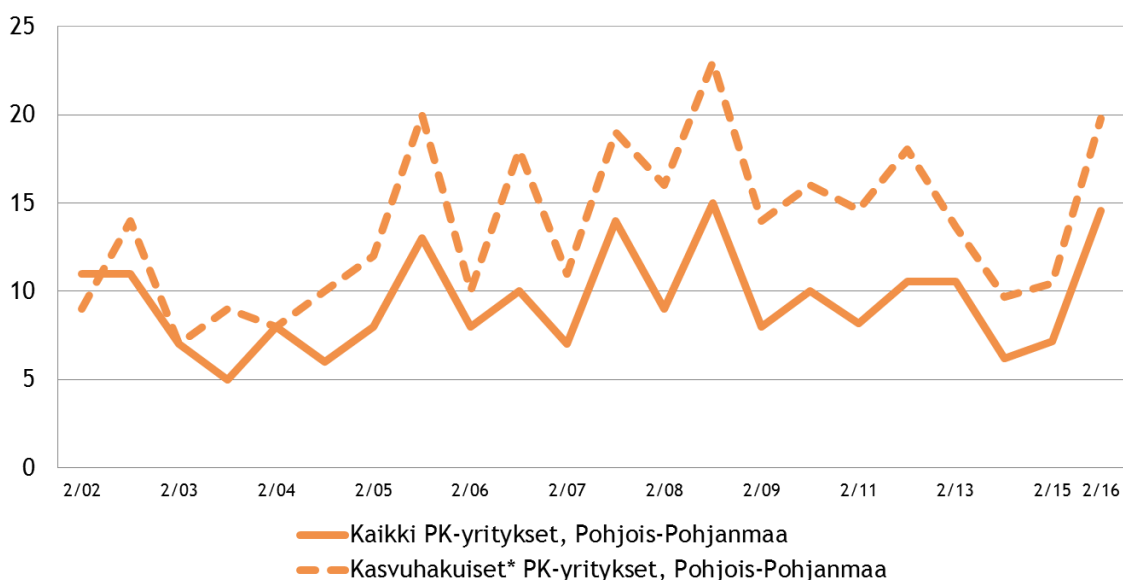
	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Sääntely		
Byrokratia	42	52
Työlainsäädäntö	19	13
Työehtosopimukset	21	22
Muu sääntely	18	13
Kustannukset		
Verotus	24	27
Palkkataso	19	16
Työn sivukulut	47	44
Muut tuotantokustannukset	10	13
Kilpailutilanne		
Kireä kilpailutilanne	52	51
Markkinoiden liiallinen keskittyminen	10	11
Julkisen sektorin elinkeinotoiminta	9	6
Harmaa talous	2	6
Kysynnän riittämättömyys	26	26
Rahoitus		
Rahoituksen saatavuus	47	41
Rahoituksen hinta	8	15
Vakuuksien puute	39	39
Laina-aikojen lyhyys	6	5
Resurssit		
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	73	61
Alihankkijoiden/ osatoimittajien saatavuus	6	8
Toimitilat	7	9
Koneet ja laitteet	6	6
Muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	10	16

Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä rahoituksen saatavuus sekä vakuuksien puute koetaan koko maassa ja alueella merkittävimpiä kehittämisen esteinä. Rahoituksen hinnan merkitys nähdään alueella vähäisempänä kuin koko maassa.

Kuva 11. Pk-yritysten kehittämisen esteet - rahoitus, %

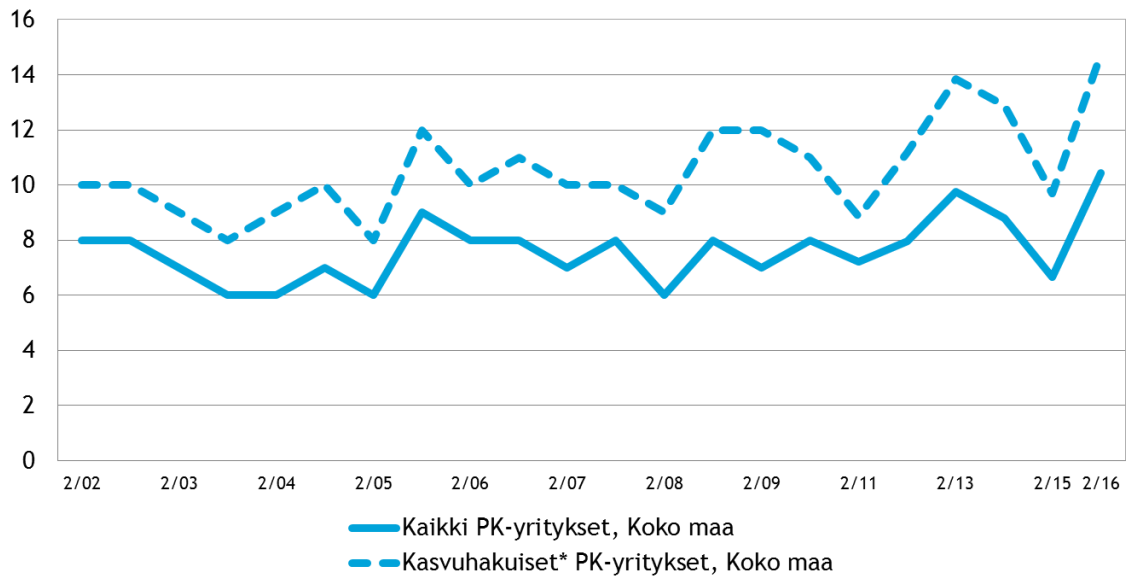

Kuva 12. Alueen pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

Kuva 13. Koko maan pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS

Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennella on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaan alueella maksuvaikeuksia kokeneiden määrä on hieman pienempi. Koko maan tilanne on vastaava kuin keväällä 2016. Pohjois-Pohjanmaalla maksuvaikeuksia kokeneita on aavistuksen vähemmän kuin keväällä.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaa	86	14
Koko maa	84	16

Pk-yritysten pääpankkina on koko maassa joko Osuuspankki (41 %) tai Nordea (33 %). Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten pääpankkina on useimmiten Osuuspankki.

Taulukko 12. Yrityksen pääpankki, %

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Nordea	30	33
Osuuspankki	51	41
Paikallisosuuspankki	5	4
Danske Bank	6	7
Säästöpankki	6	8
Handelsbanken	1	2
Muu	2	5

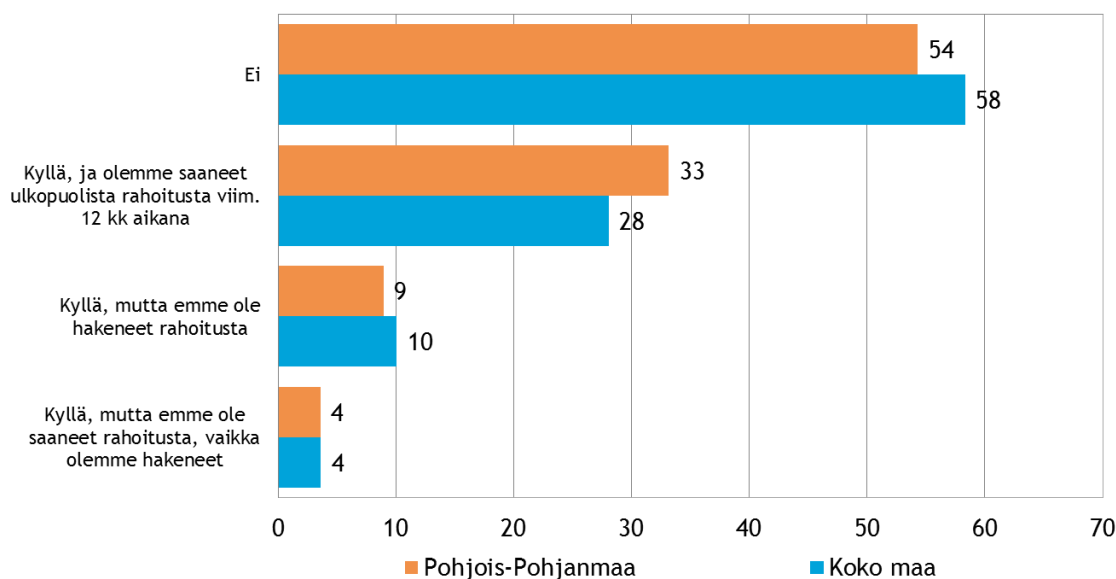
Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä vajaalla puolella on lainaa rahoituslaitoksilta.

Taulukko 13. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaa	51	49
Koko maa	54	46

Pk-yritysbarometriin vastanneista koko maan pk-yrityksistä kolmella viidestä ei ole ollut tarvetta hankkia rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaalla alueen noin puolella ei ole ollut tarvetta hakea rahoitusta. Joka neljännellä koko maan ja kolmasosalla alueen pk-yrityksistä on ollut tarvetta hakea ja nämä ovat myös saaneet rahoitusta lähimmän vuoden aikana. Joka kymmenes vastaajista sanoo tarvetta olleen, mutta ei ole hakenut rahoitusta. Neljä prosenttia koko maan ja alueen pk-yrityksistä sanoo olleen tarvetta rahoitukselle ja on myös hakenut rahoitusta, mutta ei ole sitä saanut.

Kuva 14. Onko yrityksellänne ollut viimeisten 12 kk:n aikana tarve hankkia rahoitusta?, %

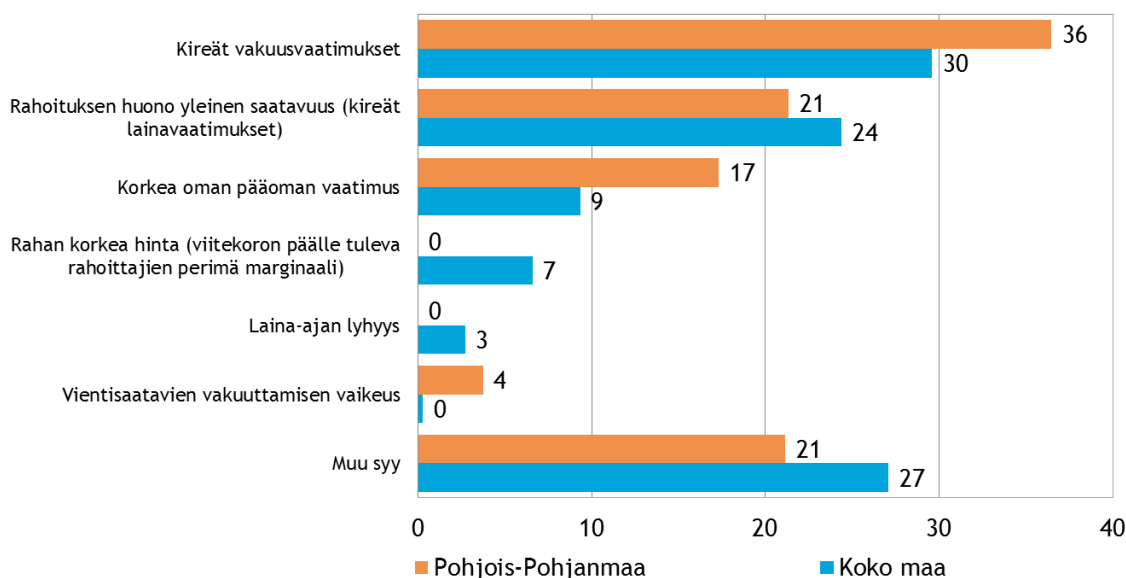
Rahoitusta on otettu pääosin pankista.

Taulukko 14. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Pankista	78	76
Rahoitusyhtiöstä	19	20
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	1	1
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	4	3
Bisnesenkeliltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	10	4
Finnverasta	21	22
Tekesistä	8	4
ELY-keskuksista	5	4
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloitusrahasto Verasta	0	1
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	0	0
Muualta	6	6

Kireät vakuusvaatimukset ja rahoituksen huono yleinen saatavuus ovat tärkeimmät syyt sille, että pk-yrityksissä ei ole haettu tai saatu rahoitusta. Alueella myös korkea pääoman vaatimus koetaan melko tärkeänä.

Kuva 15. Tärkeimmät syyt sille, että ei ole hakenut tai saanut rahoitusta?, %

Valtaosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 15. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaa	72	28
Koko maa	75	25

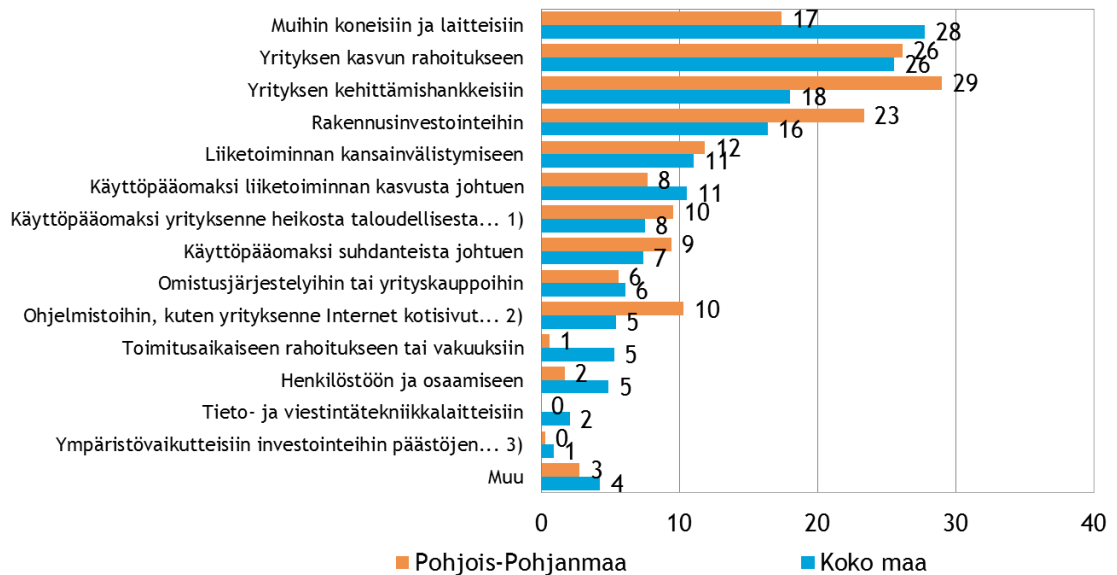
Pk-yritykset aikovat hakea ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista.

Taulukko 16. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta?, %

	Pohjois-Pohjanmaa	Koko maa
Pankista	75	71
Rahoitusyhtiöstä	18	23
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	3	3
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	15	10
Bisnesenkeliltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	17	12
Finnverasta	23	22
Tekesistä	18	15
ELY-keskuksista	15	12
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloitusrahoituksesta	4	3
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	7	5
Muualta	6	5

Koko maassa ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää yleisimmin muihin koneisiin ja laitteisiin, yrityksen kasvun rahoitukseen sekä yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksissä yrityksen kehittämishankkeet on tärkein käyttötarkoitus ja seuraavina ovat rakennusinvestoinnit sekä yrityksen kasvun rahoittaminen.

Kuva 16. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana */

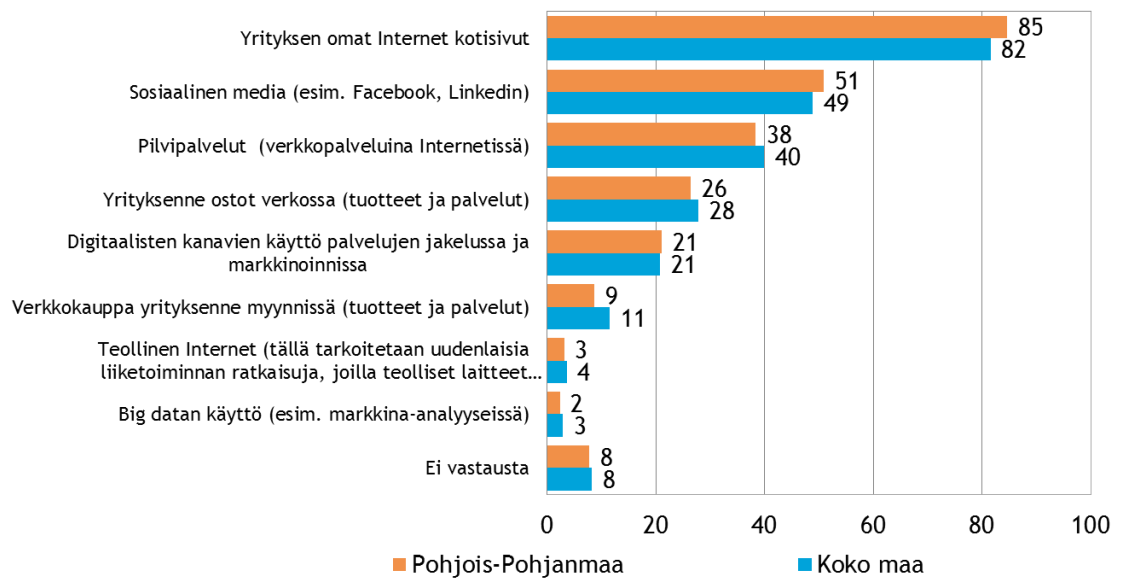
*/ Vastajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa. Huom! Vastausvaihtoehtoja lisätty, tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien tutkimusten tuloksiin.

Vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan: 1) Käyttöpääomaksi yrityksen heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuen; 2) Ohjelmistoihin, kuten yrityksen Internet kotisivut, asiakasjärjestelmät, tuotteiden myynti tai jakelu verkossa Suomessa; 3) Ympäristövaikutteisiin investointeihin päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi.

10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Yli neljällä viidestä koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Pohjois-Pohjanmaalla sosiaalisen median ja pilvipalvelujen hyödyntäjiä on hieman enemmän kuin kevään barometrissa.

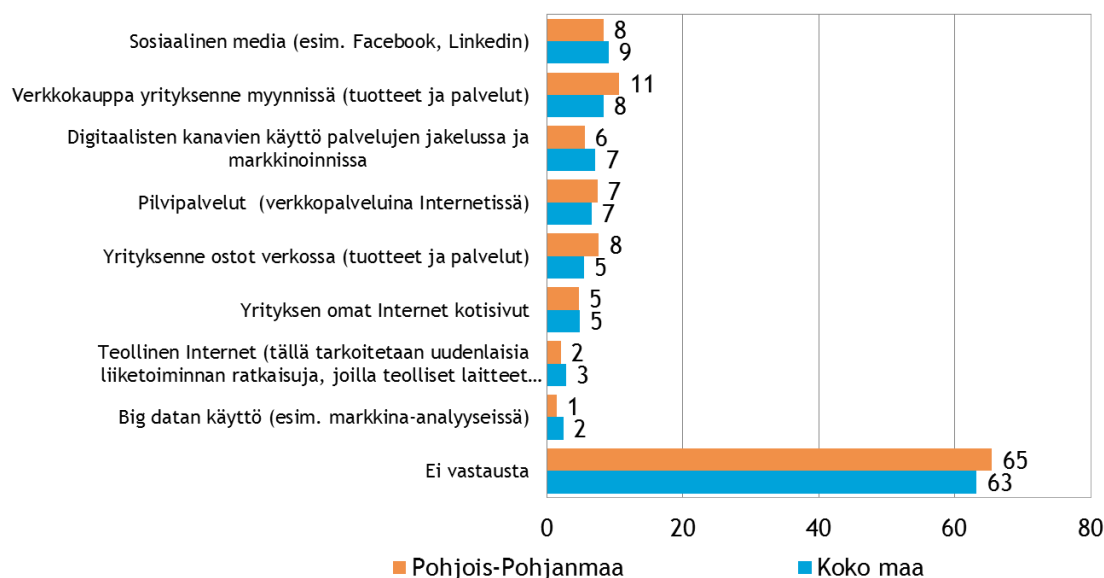
Kuva 17. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media ja verkkokauppa ovat yleisimmät digitalisoitumiseen liittyvät työkalut/palvelut, jotka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee Pohjois-Pohjanmaalla 11 % ja koko maassa 8 %. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 18. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

11. OMISTAJANVAIHDOS

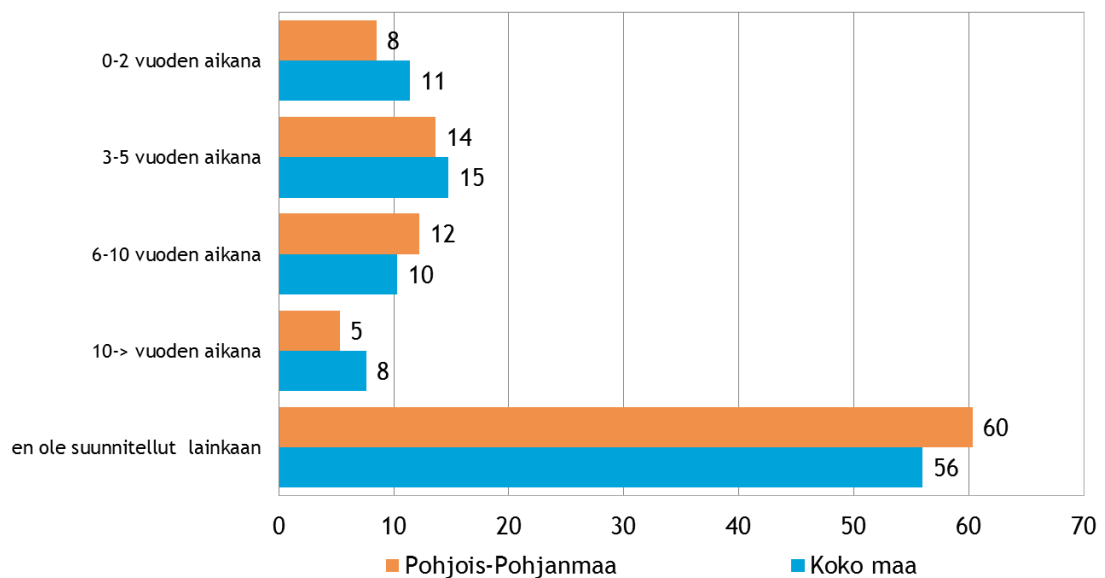
Yli puolet koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueella kolme viidestä pk-yritysbarometriin vastanneista sanoo seuraavansa yrityksensä arvoa aktiivisesti.

Taulukko 17. Seuraa aktiivisesti yrityksen arvon kehittymistä, %

	Ei	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaa	41	59
Koko maa	46	54

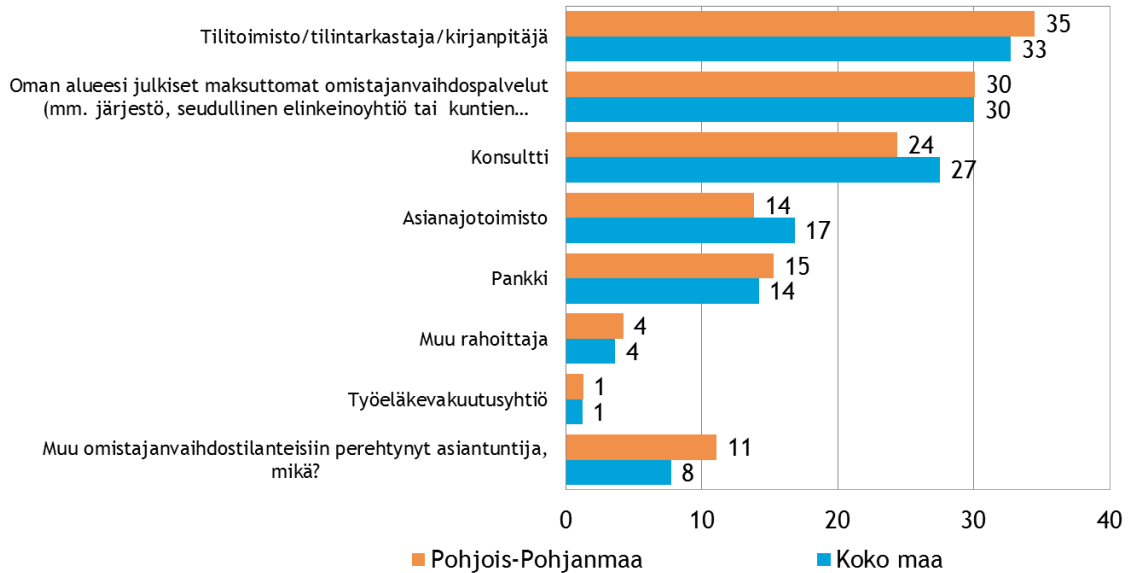
Noin kolme viidestä vastanneista pk-yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut omistajanvaihdoksen toteuttamista lainkaan. Omistajanvaihdosta suunnittelevat aikovat toteuttaa vaihdoksen useimmiten seuraavan kolmen-viiden vuoden aikana.

Kuva 19. Omistajanvaihdoksen suunnittelu, %

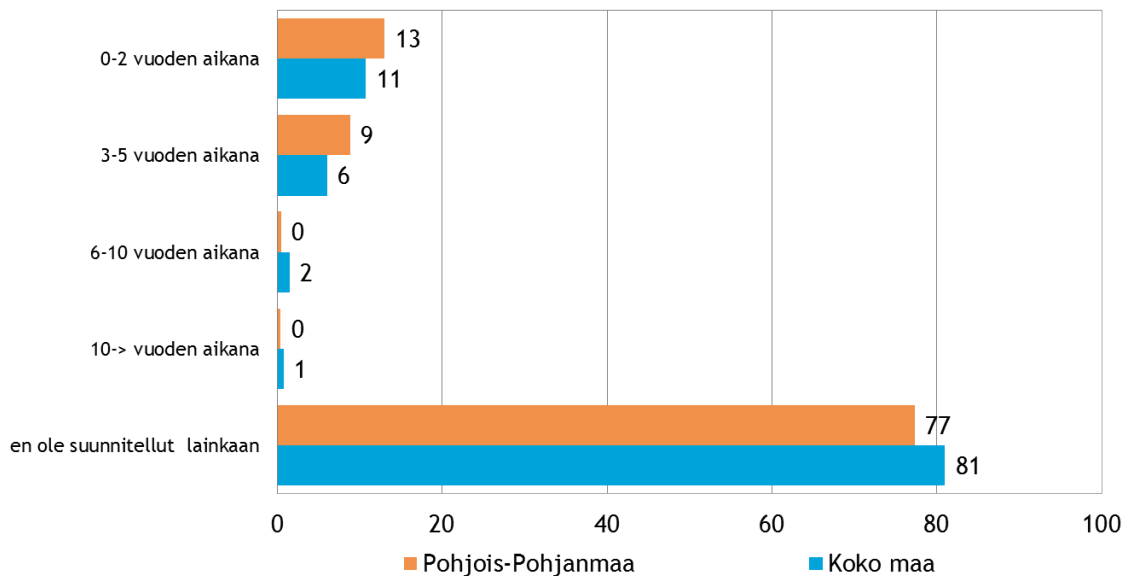
Tilitoimisto/ tilintarkastaja/kirjanpitäjä, oman alueen julkiset maksuttomat omistajanvaihdospalvelut ja konsultti ovat tahot, joiden puoleen pk-yrityksissä käännyttäisiin useimmiten ensisijaisesti mahdollisessa omistajanvaihdostilanteessa.

Kuva 20. Tahot, joiden puoleen käännyttäisiin omistajanvaihdostilanteessa?, %

Valtaosa vastanneista ei ole suunnitellut yrityksen tai liiketoiminnan ostamista. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta kiinnostuneista neljä viidestä koko maan ja yhdeksän kymmenestä Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yritysvastaajasta sanoo tarvitsevänsä ostoon ulkopuolista rahoitusta.

Kuva 21. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisen suunnittelu, %

SUOMEN YRITTÄJIEN JA ALUEJÄRJESTÖJEN YHTEYSTIEDOT

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mannerheimintie 76 A, 00250 Helsinki
PL 999, 00101 Helsinki
toimisto@yrittajat.fi
puhelin 09 229 221
yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY

Valtakatu 51, 53100 Lappeenranta
yrittajat.fi/etelakarjala
puhelin 010 470 1100

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
yrittajat.fi/etelapohjanmaa
puhelin 06 420 5000

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY

Sammonkatu 2 C, 50130 Mikkeli
yrittajat.fi/etelasavo
puhelin 0500 651 312

HELSINGIN YRITTÄJÄT RY

Urho Kekkosen katu 2 C, 00100 Helsinki
yrittajat.fi/helsinki
puhelin 050 575 2353

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
yrittajat.fi/hame
puhelin 010 229 0390

KAINUUN YRITTÄJÄT RY

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
yrittajat.fi/kainuu
puhelin 010 387 7870

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
yrittajat.fi/keskipohjanmaa
puhelin 06 831 5292

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
yrittajat.fi/keskisuomi
puhelin 010 425 9200

KYMEN YRITTÄJÄT RY

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
yrittajat.fi/kymi
puhelin 05 544 3030

LAPIN YRITTÄJÄT RY

Hallituskatu 26, 2. krs, 96100 Rovaniemi
yrittajat.fi/lappi
puhelin 0400 898 20

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY

Laukontori, Kehräsaari B, 2. krs, 33200 Tampere
yrittajat.fi/pirkanmaa
puhelin 03 251 6500

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY

Linnunlahdentie 2, 80110 Joensuu
yrittajat.fi//pohjoiskarjala
puhelin 050 367 5194

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Isokatu 4, 90100 Oulu
yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
puhelin 010 322 1980

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY

Vesijärvenkatu 15, 15140 Lahti
yrittajat.fi/paijathame
puhelin 010 322 4300

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY

Innopoly 1, Tekniikantie 12, 02150 Espoo
yrittajat.fi/paakaupunkiseudunyrittajat
puhelin 010 422 1400

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY

Raastuvankatu 12-14 D, 65100 Vaasa
yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
puhelin 050 463 2370

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY

Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
yrittajat.fi/satakunta
puhelin 050 312 9301

SAVON YRITTÄJÄT RY

Asemakatu 22-24, 4. krs, 70110 Kuopio
yrittajat.fi/savo
puhelin 017 368 0500

UUDENMAAN YRITTÄJÄT RY -

NYLANDS FÖRETAGARE RF
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
yrittajat.fi/uusimaa
puhelin 010 231 3050

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY

Brahenkatu 20, 20100 Turku
yrittajat.fi/varsinaissuomi
puhelin 02 275 7100

FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT**PÄÄKONTTORI FINNVERA OYJ****HELSINKI**

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki
vaihe 029 460 11
www.finnvera.fi

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET**HELSINKI**

Porkkalankatu1, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15 rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Askonkatu 2, 7. kerros, 15100 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs., 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Kalevantie 2, 33100 Tampere

TURKU

Humalistonkatu 1, 20100 Turku

VAASA

Wolffintie 35, 5. krs, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO**FINNVERA PLC**

Representative Office in St. Petersburg
Finland House
Bolshaya Konyushennaya St. 8
191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta
puh. +358 405 088 956

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

